

Het integraal kindcentrum

mei 2017

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
<i>Aanleiding</i>	3
<i>Landelijke context</i>	3
2. Wat is een integraal kindcentrum?	5
3. Waarom een integraal kindcentrum?	6
<i>Antwoord op maatschappelijke veranderingen</i>	6
<i>Verrijking voor kinderen</i>	6
<i>Kansen voor onderwijs en opvang</i>	6
<i>Verrijking voor professionals</i>	7
<i>Verrijking voor ouders</i>	7
4. Onze ambitie	8
<i>Vervolg</i>	8

1. Inleiding

In deze notitie geven wij als schoolbestuur van SOOOG onze visie op integrale kindcentra weer. Een integrale kindcentrum als een basisvoorziening waarin onderwijs en opvang integraal aangeboden wordt aan alle kinderen van 0-12 jaar. Het is een uitwerking van onze ambitie tot samenwerking zoals verwoord in het Strategisch beleidsplan 2015-2019. De visie dient als basis voor de keuze tot het ontwikkelen van integrale kindcentra binnen onze stichting.

Leeswijzer

De notitie is opgebouwd volgens de volgende hoofdstukken:

- A. Inleiding: Aanleiding en landelijke context
- B. Wat is een integraal kindcentrum?
- C. Waarom een integraal kindcentrum?
- D. Onze ambitie

Aanleiding

Onze samenleving verandert. De toekomst stelt nieuwe eisen aan kinderen, de werknemers van de toekomst. Hun toekomst ligt in een samenleving die we nog niet kennen; een samenleving die nieuwe vaardigheden en competenties vraagt; voor banen die nu nog niet bestaan. Kinderen zullen hun leven lang moeten blijven leren, want technologie en wetenschap bieden steeds nieuwe kansen en opgaven. De samenleving heeft alle talenten nodig.

Wij, als onderwijsorganisatie, stellen ons dan ook de vraag: Wat hebben kinderen nu nodig zodat ze optimaal voorbereid zijn op hun toekomst?

In ons Strategisch beleidsplan 2015-2019 hebben we aangegeven wat onze ambitie is: het bieden van eigentijds onderwijs, dat gericht is op een brede ontwikkeling van kinderen en het ontwikkelen van 21-e eeuwse vaardigheden. Het is een ambitie die we niet alleen kunnen realiseren. De tijd waarin we leven vraagt in toenemende mate dat we samenwerking zoeken.

Naast het bieden van optimale ontwikkelingskansen voor kinderen, vraagt de krimp en ontgroening, die ook bij ons in de regio het voortbestaan van zowel onze scholen als kinderopvangorganisaties bedreigt, om krachtenbundeling in toekomstgerichte voorzieningen.

De veranderende samenleving geeft aanleiding tot het aangaan van samenwerking tussen kinderopvang en onderwijs. De meest vergaande vorm van samenwerking tussen scholen, kinderopvang en eventuele andere instellingen is een integraal kindcentrum. Hier wordt onderwijs en minimaal kinderopvang integraal aangeboden. Samen vormen deze een goede plek om te leren en te leven: een plek om te groeien zonder grenzen.

Landelijke context

Er bestaat breed politiek en maatschappelijk draagvlak voor de ontwikkeling van integrale kindcentra. Landelijk is er een sterke lobby om een eind te maken aan de versnippering van het aanbod van kindvoorzieningen; om een goed stelsel van onderwijs en opvang te ontwikkelen. Deze lobby wordt breed gesteund door de branchorganisaties van onderwijs en opvang, de

Onderwijsraad, de Sociaal Economische Raad (SER), de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) en Kindcentra 2020, het platform van diverse bestuurders uit kinderopvang, onderwijs en wethouders uit vijftig gemeenten.

De PO-Raad, de Brancheorganisatie Kinderopvang, Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang, Sociaal Werk Nederland en de VNG pleiten gezamenlijk voor een ontwikkelrecht van 16 uur per week opvang voor alle kinderen, tot het moment waarop zij naar de basisschool gaan. De vijf partijen pleiten op termijn ook voor een minimum aantal uren buitenschoolse opvang om zo de totstandkoming van rijke dagarrangementen te bevorderen.

Recent verscheen het rapport van de taskforce Samenwerking Onderwijs en Opvang *'Tijd om door te pakken in de samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang'*¹. Het rapport verkent de meerwaarde voor kinderen, ouders en professionals en komt zo tot dertien adviezen. Voor de invoering van de adviezen is breed draagvlak. Deze adviezen hebben ook de stip op de horizon: volledige integratie van kindvoorzieningen, gekoppeld aan het vergroten van de toegankelijkheid ervan. Met advies twaalf pleit de taskforce voor het in wetgeving mogelijk maken van een ontwikkel- en leercentrum. Een centrum waarbij geen onderscheid meer gemaakt wordt tussen onderwijs en kinderopvang, maar waar vanuit één rechtspersoon gewerkt wordt volgens één pedagogische en educatieve visie. De taskforce spreekt ook over een toegangsrecht: voor kinderen van twee tot vier jaar (16 uur per week) én voor kinderen van vier tot twaalf jaar (van 10 uur per week).

Een actuele en relevante ontwikkeling is de harmonisatie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang. Per 1 januari 2018 zal de harmonisatie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang, zoals het zich laat aanzien, een feit zijn. Door de harmonisatie verdwijnt het verschil tussen voorschoolse voorzieningen. In de praktijk zijn dan alle organisaties die peuterspeelzalen of voorscholen bieden, omgevormd tot kinderopvangorganisatie. Door de harmonisatie van peuterspeelzaalwerk en kinderopvang wordt één financieringsstructuur voor alle werkende ouders vormgegeven. Dat betekent dat werkende ouders die gebruik maken van peuteropvang, recht hebben op kinderopvangtoeslag. Veel gemeenten hebben besloten om zorg te dragen voor de financiering van kindplaatsen voor peuters van niet-werkende ouders. Dan betalen deze ouders eveneens een inkomensafhankelijke ouderbijdrage, die aangevuld wordt door de gemeente. Deze wijze van financiering van kindplaatsen geeft ouders meer keuzemogelijkheid en biedt kinderopvang en onderwijs meer mogelijkheden tot samenwerking.

---

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2017/03/27/advies-taskforce-samenwerking-onderwijs-en-kinderopvang>

2. Wat is een integraal kindcentrum?

Landelijk bestaat er overeenstemming over wat een integraal kindcentrum is.

Een integraal kindcentrum is een voorziening voor kinderen van 0-12 jaar, waar zij gedurende de dag komen om te leren, spelen, ontwikkelen en ontmoeten. Alle ontwikkelingsterreinen van kinderen komen aan bod. Het kindcentrum biedt een totaalpakket op het gebied van educatie, opvang en ontwikkeling. In dit kindcentrum wordt gewerkt volgens één pedagogische en educatieve visie. Kinderen worden in staat gesteld om hun talenten optimaal te ontwikkelen; doorlopende ontwikkelingslijnen, dagarrangementen en kindnabije zorg zijn inherent aan deze voorziening.

Het integraal kindcentrum heeft de volgende kenmerken:

Eén missie en visie

Het integraal kindcentrum heeft één missie en één visie voor de hele organisatie. Iedereen die in het integraal kindcentrum werkt, draagt bij aan de missie. Er is dan ook een gemeenschappelijke visie op de wijze waarop kinderen leren en zich ontwikkelen. Dit is het fundament van het integraal kindcentrum. Kinderen leren en spelen binnen en buiten schooltijd in het kindcentrum en kunnen hier hun talenten in de volle breedte ontwikkelen.

0-12 jaar

In het kindcentrum komen baby's, peuters, kleuters en kinderen tot en met 12 jaar. Zij worden vanuit een doorgaande ontwikkelingslijn gevolgd.

Breed aanbod

Het kindcentrum biedt onderwijs en opvang, maar ook sport, muziek, spel en zorg. Er zijn verplichte onderdelen, maar ook vrijwillige onderdelen waaruit ouders en kinderen kunnen kiezen.

De hele dag, het hele jaar open

Het kindcentrum is van 'zeven tot zeven' geopend. De dagindeling kenmerkt zich door een goede balans van inspanning en ontspanning, van veiligheid en uitdaging. In principe zijn kindcentra het hele jaar door open.

Eén organisatie met één team

Leerkrachten, pedagogen, pedagogisch medewerkers, vakleerkrachten en ondersteuners vormen één team. Zo nodig halen zij deskundigen van buiten. De organisatie heeft één leiding, één beleid en is gehuisvest in één gebouw.

Eenduidige communicatie met ouders

Ouders hebben met één organisatie te maken. Ze hoeven niet apart afspraken te maken met de school, de kinderopvang of peuterspeelzaal. Er is één aanspreekpunt.

Deze definitie van een kindcentrum is niet in beton gegoten. Er is geen blauwdruk voor het kindcentrum, want ieder kindcentrum onderzoekt wat in de eigen situatie optimaal mogelijk en wenselijk is voor kinderen en ouders.

3. Waarom een integraal kindcentrum?

Antwoord op maatschappelijke veranderingen

De omstandigheden waarin kinderen opgroeien veranderen. Zowel mannen als vrouwen werken buitenshuis. Door het wegvallen van vertrouwde sociale netwerken, is er minder vanzelfsprekende sociale steun en zijn gezinnen meer op zichzelf aangewezen. Bovendien groeien steeds meer kinderen op in een éénouder- of samengesteld gezin en door deze kleinere gezinnen ontstaan er steeds minder relaties met neven en nichten etc. In deze situatie heeft het integraal kindcentrum betekenis: het is de plek waar je samen met anderen opgroeit: het IKC als gemeenschap, geeft de ontwikkeling van relaties nieuwe kansen. "Niet alleen de wereld waarin kinderen opgroeien verandert, ook worden er tegenwoordig andere eisen gesteld aan de ontwikkeling van kinderen. Kinderen van nu moeten kennis vergaren, mediawijs worden, zich een gezonde leefstijl eigen maken, emotioneel stabiel zijn, sociaal wellevend, het beste uit zichzelf halen, een democratisch burger worden. Deze veranderingen hebben gevolgen voor de inrichting van opvang en onderwijs en vragen om betere afstemming in de zogenaamde 'doorgaande lijn' en bovenal vragen zij om een breed en rijk aanbod." Uit: 'Opgroeien doe je maar één keer' (J. Doornenbal, 2012).

Prof. dr. Biesta wijst in zijn boek 'Goed onderwijs en de cultuur van het meten', (2012) erop dat naast kwalificatie ook andere processen plaatsvinden: socialisatie en persoonsvorming. Vooral de laatste twee processen zijn volgens Biesta te weinig ontwikkeld in het onderwijs en zouden in het onderwijs van nu en in de toekomst een prominentere rol moeten spelen. Het IKC zou dit brede aanbod kunnen bieden.

Verrijking voor kinderen

We stelden ons de vraag: Wat hebben kinderen nu nodig? Wat willen we aan de jongere generatie aan- en overdragen en waarom willen we dat? Daarbij gaat het niet alleen om de behoefte van de samenleving en de maatschappij, maar juist ook om de behoefte van het unieke kind. Welke kennis en vaardigheden heeft een kind nodig in de 21-e eeuw? Diverse onderzoeken over de 21-e eeuwse vaardigheden zijn het eens over het volgende: leren in het perspectief van de 21-e eeuw vraagt bewuste aandacht voor het ontwikkelen van samenwerkend oplossen, kritisch denken, communiceren, sociale en culturele vaardigheden en ICT-geletterdheid.

De optimale ontwikkeling van kinderen vanaf de geboorte vraagt om een rijke, stimulerende omgeving. Het brein ontwikkelt zich in de jonge jaren ongekend. Vroeg beginnen (vanaf 0 jaar) en goede pedagogische begeleiding in de periode van 0-6 jaar legt de basis voor schoolsucces en later voor de maatschappelijke carrière. Dat vraagt om een kindcentrum dat hoge kwaliteit biedt voor de hele leeftijdsgroep te beginnen bij nul jaar.

Kinderen in een kindcentrum groeien samen op. Er is geen scheiding tussen kinderen die opvang 0-4 jarigen en kinderen die de voorschool bezoeken. Het kind staat centraal en kinderen kunnen worden ingedeeld in de groep waar zij thuis horen qua ontwikkeling. Er is dan geen sprake meer van segregatie tussen kinderen omdat zij verschillende voorzieningen bezoeken.

Kansen voor onderwijs en opvang

De combinatie van kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en onderwijs in een ongedeelde voorziening is een krachtige voorziening in kleine kernen waar vaak kleine groepen kinderen aanwezig zijn en

waar nieuwe creatieve manieren gevonden moeten worden om toch alle peuters een voorziening te kunnen bieden. Dit geldt vooral ook voor doelgroeppeuters. Wat betreft kwaliteit van kinderopvang en Voor- en Vroegschoolse Educatie zal deze goed gewaarborgd zijn binnen het onderwijs.

Door de ontwikkeling van een doorlopende pedagogische en didactische doorgaande ontwikkellijn voor 0-12 jarigen wordt versnippering in het aanbod tegengegaan. Kinderen krijgen minder te maken met allerlei overgangen zowel gedurende de dag als door de jaren heen. Overgangen betekenen ieder keer een verandering waarbij kinderen te maken krijgen met nieuwe volwassenen, een andere groep en een andere cultuur. De ontwikkeling van een kind is gebaat dat deze overgangen zo klein mogelijk zijn. De Policy Brief van het Centraal Planbureau (CPB, 2017) beschrijft duidelijk de vele overgangen waar kinderen mee te maken krijgen. Het CPB concludeert dat de huidige versnipperde situatie het voor scholen zeer tijdsintensief maakt om intensief samen te werken. Dat geldt andersom natuurlijk ook voor de kinderopvang die samenwerkt met verschillende scholen.

Verrijking voor professionals

In een kindcentrum zien we één team van professionals. Samenwerking tussen onderwijs, peuterspeelzaalwerk en kinderopvang levert voor kinderen meerwaarde op als professionals met verschillende expertises inhoudelijk samenwerken en één team vormen. Een team dat bestaat uit pedagogisch medewerkers, leerkrachten en vakspecialisten die samen het aanbod van alle kinderen van 0- 12 jaar, waaronder peuters en kleuters in een doorgaande ontwikkellijn vormgeeft. Dit vergroot de kans op een rijke speelleeromgeving.

Ook biedt het kindcentrum de mogelijkheid om in (na)scholing gezamenlijk op te trekken en daadwerkelijk met en van elkaar te leren, bijvoorbeeld door teaching of coaching on the job.

Bij samenwerking tussen school en kinderopvang kunnen professionals meer kansen krijgen voor verdere opleiding, loopbaanontwikkeling, functiedifferentiatie en doorstroming. Ook kunnen professionals breder worden ingezet en elkaar gemakkelijker vervangen. Wij verwachten dan ook dat dit een positieve bijdrage levert aan de werkgelegenheid van pedagogisch medewerkers en aan het verwachte lerarentekort in het basisonderwijs in de komende 10 jaar.

Verrijking voor ouders

Een kindcentrum biedt ouders één loket waar ze terecht kunnen voor vragen, aanmelding, afmelding en maken van afspraken. Dit ontzorgt ouders in een drukke periode van hun leven. Nu moeten ouders, wanneer hun kind ziek is, vaak twee tot drie organisaties informeren. Voor ouders met kinderen van verschillende leeftijden is het prettig wanneer alle functies onder één dak zijn samengebracht. Zij hoeven dan niet meer naar verschillende locaties zoals de kinderopvang waar hun baby is en de school of buitenschoolse opvang waar hun oudste kind is.

4. Onze ambitie

Als schoolbestuur SOOOG zien wij als stip op de horizon voor onze scholen een basisvoorziening van onderwijs en opvang voor alle kinderen van 0-12 jaar. Dit kindcentrum biedt wat kinderen en ouders nodig hebben in het dorp waar ze opgroeien. Er wordt gewerkt vanuit één pedagogische en educatieve visie. Kinderen kunnen er hun talenten optimaal ontwikkelen. Er zijn goede dagarrangementen op maat voor ouders en kinderen die daarvoor kiezen. Professionals werken er met kennis vanuit verschillende disciplines in één team samen aan doorlopende en ononderbroken opvoed- en ontwikkellijnen. Er wordt in kindcentra kindnabije zorg geboden. Ouders en professionals zijn partners. Voor ouders die dat nodig hebben is er een steuntje in de rug.

Kern van het integrale kindcentrum is dat onderwijs en opvang vanuit één organisatie, voor de hele leeftijdsgroep van 0-12 jaar, wordt aangeboden. Wij volgen de Onderwijsraad in hun visie dat het onderwijs daarbij de leiding neemt en de regie voert. Wij willen met kinderopvangorganisaties de mogelijkheden onderzoeken om één organisatie voor onderwijs en opvang voor 0-12 jarigen daadwerkelijk (ook juridisch) vorm te geven. Het aanbod voor peuters vormt hier een onlosmakelijk onderdeel van. Landelijk zijn er al goede voorbeelden van juridische constructen tussen onderwijsorganisaties en kinderopvang. Het aanbieden van onderwijs en opvang in integrale kindcentra onder verantwoordelijkheid van één bestuur heeft voordelen. Zo nodig kan dit eerst in twee stichtingen in een holding, die, als de wetgeving wordt aangepast, fuseren. Wij zien in een eigen stichting kinderopvang de meest duurzame oplossing. Deze stichting kan ook voortkomen uit een samenwerking met een bestaande stichting kinderopvang, zodat kennis en deskundigheid ten aanzien van kinderopvang, tenslotte een andere tak van sport dan onderwijs, binnen de organisatie gehaald wordt.

Vervolg

In dit startdocument hebben wij de actuele ontwikkelingen geschetst, alsmede het **waarom** van integrale kindcentra. Wij zien het belang van ontwikkeling van integrale kindcentra voor onze kinderen, ouders, professionals en scholen. Het is de richting die we als SOOOG op willen gaan: op weg naar eigentijds onderwijs en opvang in toekomstgerichte basisvoorzieningen waar alle kinderen van 0 – 12 jaar komen om te leren, te ontwikkelen en te spelen. Waar ouders elkaar ontmoeten en partner zijn.

Wij hebben onze toekomstvisie beschreven. Dit startdocument heeft als doel om intern binnen onze organisatie en extern met onze partners, het gesprek aan te gaan over deze toekomstvisie.